

koloniale relatie met Indonesië moest een einde komen. In 't Veld vond dat door het uitgebreide citeren de linkersectie te veel politiek gewicht werd toegekend. De Jong bracht hier tegenin dat dit het enige stuk was waarin de opvattingen van de linkersectie van de illegaliteit duidelijk uiteen waren gezet. Hij noemde het onjuist zo'n 'fundamenteel getuigenis' niet uitgebreid te citeren. (Mv) Tijdens de discussie in de begeleidingscommissie steunde Van der Leeuw de opvatting van In 't Veld, maar De Jong bleef bij de zijne en voegde hieraan toe dat als hij over soortgelijke beschouwingen van de andere secties had beschikt, hij ze ook geciteerd zou hebben. (vv)

Een heet hangijzer in de geschiedenis van de illegaliteit is de vraag geweest of de Vertrouwensmannen van de regering er in de laatste fase van de bezetting goed aan hebben gedaan met Rijkscommissaris Seyss-Inquart in onderhandeling te treden over een gedeeltelijke wapenstilstand om bezet West-Nederland te sparen en voedseldroppings door de geallieerden ten behoeve van de hongerende bevolking mogelijk te maken. De Jong beschreef het onderhandelingsproces minutieus en liet ook duidelijk uitkomen welke krachtige bezwaren de verzetsbeweging koesterde tegen deze onderhandelingen met de vijand in het zicht van de overwinning.¹⁹ De Jong kwam, alles afwegend, tot het oordeel dat ondanks de nadelen de Vertrouwensmannen en ook de commandant van de BS, Koot, wijs hadden gehandeld door deze onderhandelingen aan te gaan.²⁰ J. Zwaan, medewerker van het RIOD en tijdens de bezetting lid van de BS in de Wieringermeer, hekelde in zijn reactie de houding van de Vertrouwensmannen in deze zaak en wees er ook op dat zijns inziens de verzetsbeweging door hun toedoen aan politieke invloed had ingeboet:

- 6 'U zult begrijpen dat deze conclusie mij als medespeler in het drama van toen opnieuw heeft geërgerd en opgewonden. Ik weet dat de discussie over deze zaak reeds lang is uitgewoed. De strijd is gestreden en de politici in Londen en het bezette Nederlandse gebied hebben de strijd gewonnen. De illegaliteit heeft verloren, ook in de publieke opinie, maar dat wil niet zeggen dat de opinie van, zover ik kan nagaan en destijds heb opgemerkt, de meeste, zo niet alle, illegale werkers toentertijd, als zouden de politici en de militairen buiten bezet gebied en daar binnen de idealen en principes van de gezamenlijke illegaliteit hebben verraden en aan hun laars gelapt, onjuist is. Het kleine kwaad, collaboratie om bestwil, dat door zoveel hoge ambtenaren, journalisten en politieke leiders gedurende de bezetting steeds werd gekozen, was in strijd en bleef dat met de geest van de illegaliteit. [...]

¹⁹ Deel IOB, 1319-1331 (1268-1280).

²⁰ Deel IOB, 1381-1382 (1329).